

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS EKONOMIKAS TRANSFORMĀCIJA

Raimonds Lapiņš,
2023.gada 22.februāris

EKONOMIKAS TRANSFORMĀCIJA VALDĪBAS DEKLARĀCIJĀ

LATVIJAS SPĒJA VEIKT TEHNOLOĢISKO MODERNIZĀCIJU, ATTĪSTĪT INOVĀCIJAS, PAPLAŠINOT DALĪBU GLOBĀLAJĀS UN REĢIONĀLAJĀS VĒRTĪBU ĶĒDĒS, IZMANTOJOT DIGITALIZĀCIJAS RADĪTĀS IESPĒJAS, KĀ ARĪ NODROŠINOT PĀRMAIŅĀM ATBILSTOŠI KVALIFICĒTU DARBASPĒKU

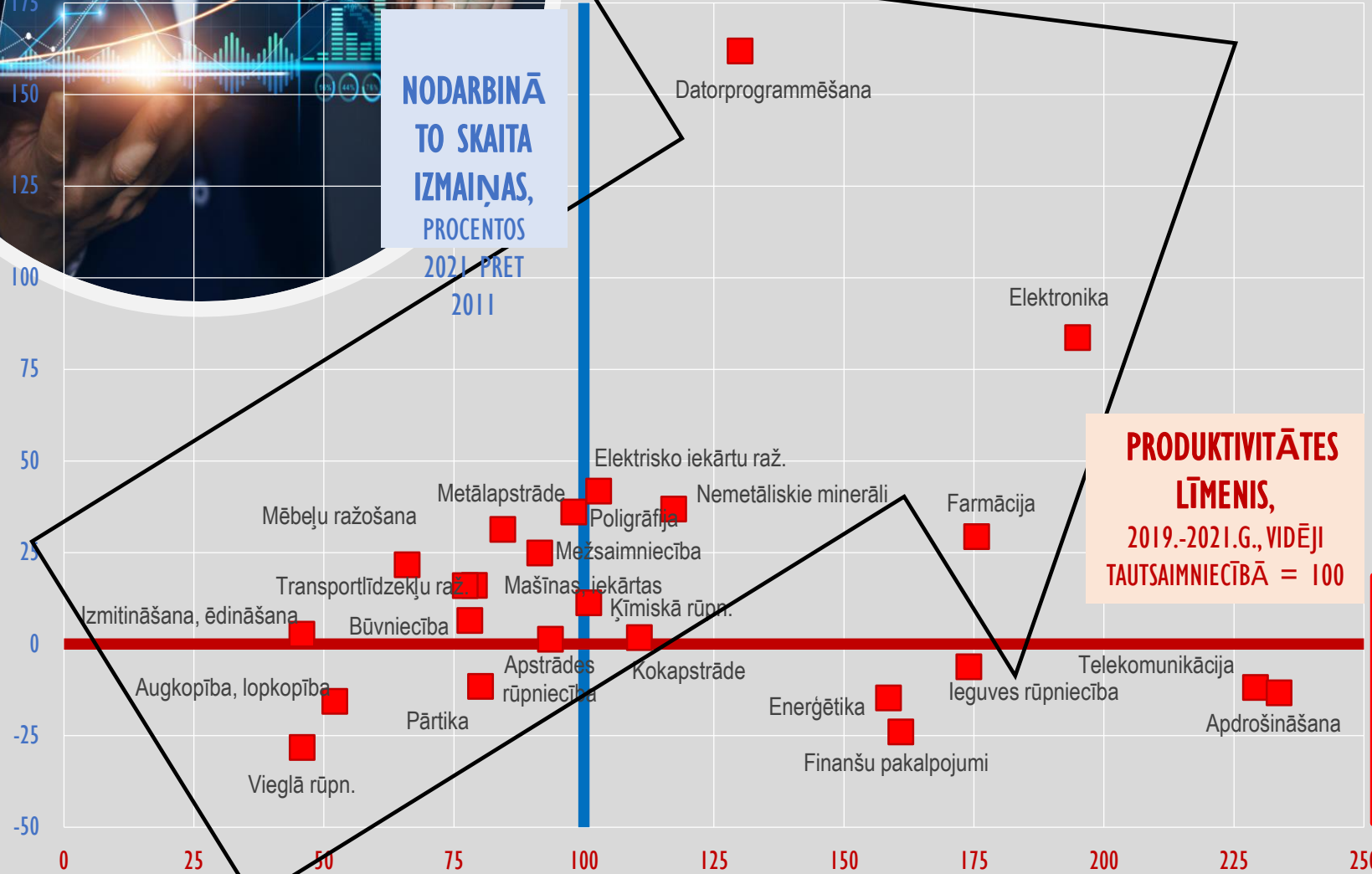
GALVENIE DARBĪBAS VIRZIENI KONKURĒTSPĒJAS JOMĀ LĪDZĀS VALSTS FINANŠU STABILITĀTES UN ILGTSPĒJAS NODROŠINĀŠANAI:

- inovāciju sistēmas veicināšana
- investīciju palielināšana
- uzņēmējdarbības vides uzlabošana
- finanšu pakalpojumu paplašināšana, kapitāla tirgus tālāka attīstīšana
- ieguldījumi cilvēkkapitālā, pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas pilnveidošana

EKONOMIKAS TRANSFORMĀCIJA = RESURSU PĀRDALE PAR LABU PRODUKTĪVIEM, AUGOŠIEM EKSPORTĒJOŠIEM UZŅĒMUMIEM. IESPĒJA IKVIENAM - PĀRORIENTĒTA DARBĪBA UZ JAUNĀM UZŅĒMĒJDARBĪBAS NIŠĀM

NODARBINĀTO SKAITA IZMAIŅAS, PROCENTOS 2021. PRET 2011.

PRODUKTIVĀTES LĪMENIS, 2019.-2021.G., VIDĒJI TAUSAIMNIECĪBĀ = 100

- ✓ PĒDĒJO 10 GADU LAIKĀ DARBAVIETAS AUGUŠAS ZEMAS VAI VIDĒJAS PRODUKTIVĀTES NOZARĒS.
- ✓ STRAUJŠ DARBA VIETU PIEAUGUMS DATORPROGRAMMĒŠANĀ, BET NOZAREI RELATĪVI ZEMA PRODUKTIVĀTE – IZAUGSME SASNIEGTA UZ DARBASPĒKA PIEAUGUMA RĒĶINA NEVIS EFEKTIVĀTI.
- ✓ TELEKOMUNIKĀCIJAS, ENERĢĒTIKA, FINANŠU PAKALPOJUMI – RELATĪVI AUGSTA PRODUKTIVĀTE, BET DARBA VIETU SKAITS SAMAZINĀS

VIDĒJĀ BRUTO MĒNEŠĀ DARBA SAMAKSA TAUSAIMNIECĪBAS NOZARĒS
2022.g. 3.cet., EUR

VIEGLĀ RŪPNIECĪBA	806
ĒDINĀŠANA	835
MAZUMTIRDZNIECĪBA	961
MĒBEĻU RAŽOŠANA	1068
PĀRTIKAS RAŽOŠANA	1129

DATORPROGRAMMĒŠANA	2564
FINANŠU PAKALPOJUMI	2388
APDROŠINĀŠANA	2201
FARMĀCIJA	2022
TELEKOMUNIKĀCIJA	1898

KAS JĀDARA, LAI NODROŠINĀTU EKONOMIKAS TRANSFORMĀCIJU?

POLITIĶI

PILNVEIDO UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDĪ, MAZINA BIROKRĀTIJU, MAZINA ĒNU EKONOMIKU, NODROŠINA GODĪGU KONKURENCI, VEIDO ATBALSTA PROGRAMMAS

UZŅĒMĒJI

MAKSĀ DARBINIEKIEM LIELĀKAS ALGAS, IEGULDA JAUNOS PRODUKTOS, PAKALPOJUMOS

STRĀDĀJOŠIE

MĀCĀS UN APGŪST JAUNAS PRASMES VISA DARBA MŪŽA LAIKĀ

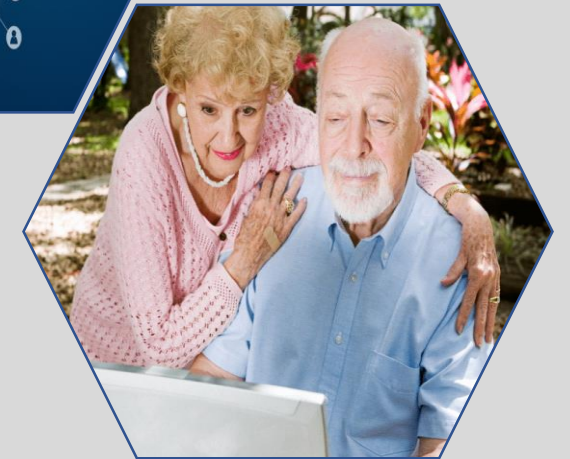
ZINĀTNIEKI

CIEŠI SADARBOJAS AR UZŅĒMUMIEM IDEJU PROTOTIPĒŠANĀ UN PRODUKTU IEVIEŠANĀ RAŽOŠANĀ

SKOLĒNI

IEGŪST ZINĀŠANAS DABAS ZINĀTNES PRIEKŠMETOS, APGŪST NĀKOTNES DARBA TIRGŪ PIEPRASĪTĀS PRASMES

SENIORI

APGŪST DIGITĀLĀS PRASMES, ATBILSTOŠI IESPĒJĀM PALIEK DARBA TIRGŪ ARĪ SASNIEDZOT PENSIJAS VECUMU

DATOS BALSTĪTU LĒMUMU PIENĒMŠANA

Ikdienā tiek radīti aizvien lielāki informācijas apjomi. Pakāpeniski attīstās gan reālā laika ekonomikas koncepti, gan lielo datu izmantošana. Publiskajā sektorā informācija, dati un jaunas analītikas metodes var palīdzēt uzlabot sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti un efektivitāti, informācija ātrai lēmumu pieņemšanai «tagad un tūlīt».

IT MODERNIZĀCIJA = DATU PĀRVALDĪBAS KULTŪRA

**PRASMES,
KOMPETENCES**

DARBAM AR DATU APSTRĀDI NEPIECIEŠAMI AUGSTAS KVALIFIKĀCIJAS SPECIĀLISTI – DATU ZINĀTNIEKI - PROGRAMMĒŠANAS KOMPETENCES, MAŠĪNMĀCĪŠANĀS, LIELO DATU APSTRĀDE

Tirgus situācijai atbilstošs atalgojums, Augstas kompetences centra izveide Centrālajā statistikas pārvaldē

**DATU
REĢISTRI,
DATUBĀZES**

IT UN ANALĪTIKAS ATTĪSTĪBA NAV IESPĒJAMA BEZ JAU ESOŠO REĢISTRU SAKĀRTOŠANAS:

- tiek vākta informācija tikai savām vajadzībām
- dati vāji strukturēti – savietošanas problēmas
- datu ievade un informācijas aktualizēšana
- vienotu klasifikāciju izmantošana u.c.

Centrālās statistikas pārvaldes pieredze un kompetence

**MODERNA
STATISTIKAS
INFRASTRUKTŪRA**

JAUNA, MODERNA UN APJOMĪGU DATU GLABĀŠANAS UN APSTRĀDES SISTĒMA

Integrētā statistisko datu apstrādes un vadības sistēma ievērojami samazinās respondentu noslodzi datu iesniegšanā, iespējas elastīgi reaģēt uz izmaiņām, augstāka datu kvalitāte

FINANSĒJUMS:
12 milj. EUR

ATBALSTS EKONOMIKAS TRANSFORMĀCIJAI

DIGITĀLĀ TRANFORMĀCIJA

50,1
M EUR

Finanšu instrumenti
digitalizācijai

40
M EUR

Atbalsts procesu
digitalizācijai

45,4
M EUR

Jaunu produktu un
pakalpojumu izstrāde

30
M EUR

Digitālo prasmju
attīstība

18
M EUR

EDIC un reģionālo
centru izveide

183,5 MEUR

PRODUKTIVITĀTE

101,2
M EUR

Atbalsts MVU
uzņēmējdarbības
attīstībai

205,2
M EUR

Atbalsts P&A jaunu
produktu, tehnoloģiju un
pakalpojumu izstrādē

214,4
M EUR

Finanšu instrumenti
P&A un MVU attīstībai

520,8 MEUR

NEVIENLĪDZĪBAS MAZINĀŠANA

42,9
M EUR

Zemu īres maksu
mājokļu pieejamība

21,7
M EUR

Vides pieejamība

60,9
M EUR

Sociālo mājokļu
pieejamība

80
M EUR

Industriālie parki

205,5 MEUR

ENERGOEFĒKTIVITĀTE

230,5
M EUR

Energoefektivitāte
dzīvojamās ēkās

173,5
M EUR

Energoefektivitāte
valsts ēkās

189,1
M EUR

Energoefektivitāte
uzņēmējdarbībā

80
M EUR

Pārvaldes, sadales tīklu
modernizācija

673,1 MEUR

ATBALSTS EKONOMIKAS TRANSFORMĀCIJAI

INOVĀCIJU FONDS

FINANSĒJUMS AGRĪNAS STADIJAS
KOMERCIĀLAS IEVIRZES ILGTERMIŅA
PĒTNIECĪBAS PROJEKTU
FINANSĒŠANAI

FINANSĒJUMS:

2022.-2024.: 12 milj. EUR

2023.-2025.: 10 milj. EUR

INVESTĪCIJU FONDS

ATBALSTA PROGRAMMA LIELO UN
VIDĒJO UZŅĒMUMU ATTĪSTĪBAS
PROJEKTIEM, SĀKOT NO 10 MILJ. EUR.

FINANSĒJUMS:

152 milj. EUR

Papildus 70 milj. EUR

ZAĻAIS KORIDORS

PRIORITĀRAJIEM INVESTĪCIJU
PROJEKTIEM PIEEJAMI BŪVNICĪBAS,
TERITORIJAS PLĀNOŠANAS UN
MIGRĀCIJAS JOMĀ SNIEDZAMIE
VALSTS PĀRVALDES PAKALPOJUMI
PRIORITĀRĀ (PAĀTRINĀTĀ) KĀRTĪBĀ

CILVĒKKAPITĀLS

KAVĒJOŠIE FAKTORI EFEKTĪVAS PIEAUGUŠO TĀLĀKIZGLĪTĪBAS SISTĒMAS DARBĪBAI

SABIEDRĪBA

- ZEMA INTERESE. SAGaida kursus un programmas individuālo kompetenču celšanai.
- VĀJA REĢIONĀLĀ MOBILITĀTE – DZĪVESVIETA – MĀCĪBU IESTĀDE - DARBS.
- NE RETI POTENCIĀLI ZEMĀS ATALGOJUMS NEMOTIVĒ IESAISTĪTIES ILGĀKOS APMĀCĪBAS KURSOS.

UZŅĒMĒJI

- EKONOMIKĀ DOMINĒ "ZEMO IZMAKSU" STRATĒGIJAS, NEATMAKSĀJAS INVESTĒT DARBINIEKU IZGLĪTĪBĀ, MENEDŽMENTS NEIZPROT.
- NAV SKAIDRS IZGLĪTĪBAS PIEDĀVĀJUMS (KO, KĀPĒC, KVALITĀTE?).
- PIEDĀVĀJUMS NAV ATBILSTOŠS VAI NAV PIEEJAMS (LAIKS, VIETA, ILGUMS).

IZGLĪTĪBAS IESTĀDES

- NAV SKAIDRS, PRECĪZS PIEPRASĪJUMS. TIRGŪ LĒTI, MAZĀK KVALITĀTĪVI PIEDĀVĀJUMI. JĀVEIDO JAUNI, SPECIFISKI IZGLĪTĪBAS PRODUKTI.
- ADMINISTRĒŠANAS UN FINANSĒŠANAS MEHĀNISMI NAV ATBILSTOŠI, NAV MOTIVĒJOŠI

CILVĒKKAPITĀLS

FUNKCIONĀLA PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS SISTĒMA

APSTEIDZOŠĀ RĪCĪBA → TENDENČU APZINĀŠANA UN ANALĪZE → REAĢĒŠANA

SABIEDRĪBAS VIEDOKLIS

Sabiedrības informēšanas kampaņa - iedzīvotāju kopējā pieprasījuma veidošana, iemācīt mācīties visas dzīves garumā, jāsasniedz visi iedzīvotāju slāņi, dažādas vecuma grupas

IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU KAPACITĀTE

Administratīvo šķēršļu mazināšana PIKC kļūšanai par aktīviem tirgus dalībniekiem, Efektīvs un kvalitatīvs privātais tirgus, kvalitātes kritēriji, Augstākās izglītības loma pieaugušo izglītības īstenošanā

VALSTS ATTĪSTĪBAS MĒRĶI

Publiskajā sektorā strādājošo attīstības stratēģijas (piem. Latvijas Dzelzeļš, skolu tīkls un pedagogi, ATR un pašvaldību darbinieki. Analītiskā kapacitāte.

PAŠVALDĪBU IESAISTE

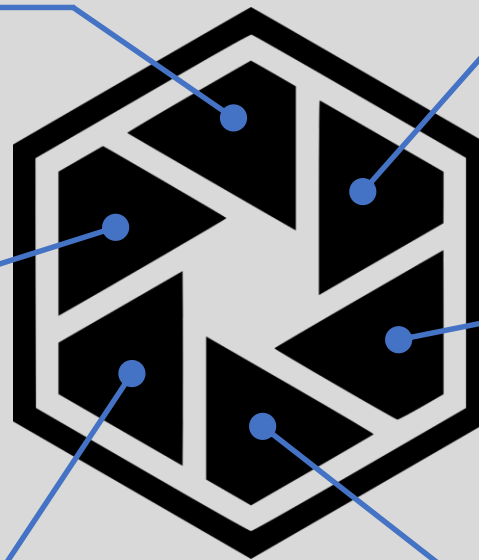
Pieaugušo izglītības koordinēšanas lokālajā līmenī, Reģiona/novada ekonomikas attīstības stratēģijas

UZŅĒMUMU LĪDZATBILDĪBA

Darba devēju uzvedības un izpratnes maiņa – virzība uz mācīšanās un prasmju apguves iniciatīvu darba tirgū, t.sk. mācīšanās darba vietā, sociālā atbildība, mācību/prasmju fondi, motivācija – ietekme uz nodokļu politiku, Skaidri nozaru signāli par nākotnes prasmju vajadzībām.

INDIVĪDA VAJADZĪBAS

Mācīšanās motivācija, veidojot individuālākas pieejas, karjeras attīstības atbalsts, mobilitāte. Mācīšanās mūža garumā kā pienākums (nevis tikai tiesības)

CILVĒKKAPITĀLS

CILVĒKKAPITĀLA POLITIKAS PĀRVALDĪBA.

DARBA TIRGUS APSTEIDZOŠO PĀRKĀRTOJUMU SISTĒMAS (DTAPS) IZVEIDES IESPĒJAS UN VIDĒJA UN ILGTERMIŅA DARBA TIRGUS PROGNOŽU SASAISTE AR RĪCĪBPOLITIKU

Pētījums Eiropas Sociālā fonda projekts Nr. 7.1.2.2./16/l/001 „Darba tirgus prognozēšanas sistēmas pilnveide” ietvaros

Pasūtītājs: Ekonomikas ministrija (EM)
Izstrādātājs: SIA “AC Konsultācijas”

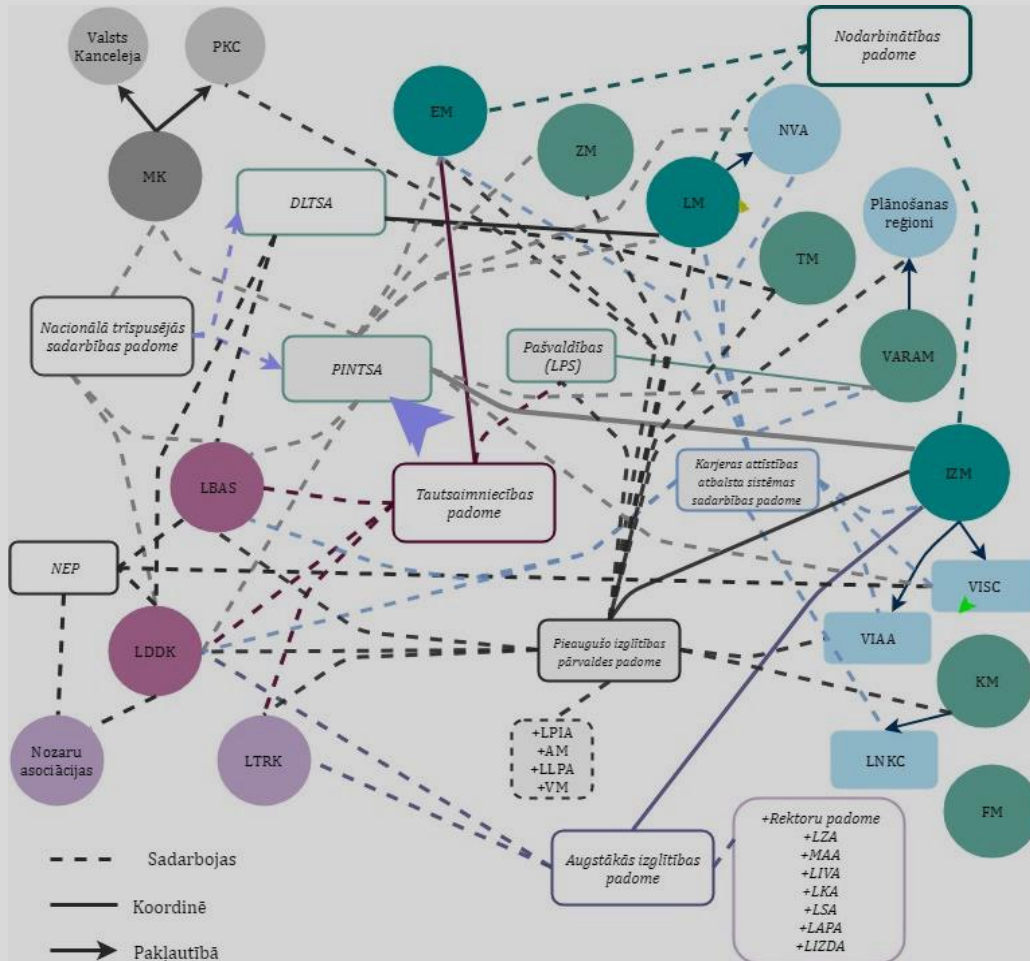
Savlaicīga iespēju izmantošana un draudu mazināšana: iesaistītās puses sistemātiski sadarbojas, paredzot gaidāmās pārmaiņas darba tirgū un veicot pasākumus, kas palīdz tām pielāgoties.

Sagaidāmais rezultāts: mazināts darbaspēka iztrūkums (nākotnē cilvēkiem ir darba tirgū nepieciešamās prasmes)

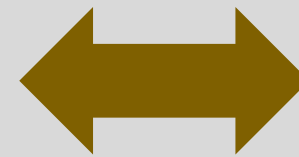
CILVĒKKAPITĀLS

VIENS KOORDINATORS – NODARBINĀTĪBAS PADOME

Darba tirgus pārkārtojumu vadībā iesaistītās puses

Nodarbinātības padome

- **Mērķis** - saskaņot starpresoru sadarbību nepieciešamo darba tirgus reformu jeb pārkārtojumu plānošanā, izstrādē, ieviešanā un uzraudzībā, lai mazinātu disproporcijas darba tirgū

CILVĒKKAPITĀLS

GALVENĀS REKOMENDĀCIJAS SISTĒMAS PILNVEIDEI

- EM uzraudzībā jāizveido Kvalitatīvo prognožu platforma
- Jāpielieto Nākotnes scenāriju metode reizi divos gados
- Algots koordinators un vadošie pētnieki
- Eksperti – atlasīti, nodrošinot nepieciešamās kompetences

Kamēr platforma nav ieviesta, uzlabot citu DTAPS elementu darbību

Kvalitatīva
rakstura
prognozes

Reģionālie
forumi

- Ieviest Reģionālos forumus (Plānošanas reģionu līmenī satiekas ieinteresētās puses un interpretē prognozes)
- Organizēt tos darba semināru veidā
- Noteikt vienu koordinators (rek. VARAM)
- Iesaistīt interesentus (pašvaldības, darba devēji, izglītības iestādes, konventi u.c.)

Īstermiņā organizēt diskusijas, ilgtermiņā – veidot ziņojumus ar izglītības un darba tirgus vajadzībām

DTAPS
koordinators

Stiprinātas
Nozaru
ekspertu
padomes

- Stiprināt prognožu izmantošanu NEP - analītiskās kapacitātes attīstība, ekspertu atlase un apmācības, prognožu precizēšanas funkcijas ieviešana
- Saglabāt pastāvīgu vienotu visu NEP koordinātoru - vienota NEP administratīvā funkcija, NEP finansējuma sadalījums atbilstoši funkciju izpildei
- Nodrošināt pastāvīgu NEP finansējumu

Analīze un
pētniecība

- Izveidojot Valsts pētījumu programmu DTAPS mērķiem
- Stiprināt analītisko kapacitāti ministrijās: gan attīstot analītiskos dienestus, gan pārskatot pieeju valsts pārvaldē strādājošo prasmju prasībām

Ilgtermiņā - *Nodarbinātības pētījumu institūta izveide.*

Ekonomikas ministrija

Paldies par uzmanību

 @EM_gov_lv,

   /ekonomikasministrija

 www.em.gov.lv

 Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519, Latvija

 +371 67013100

 pasts@em.gov.lv